

The Project Gutenberg eBook of Runoja

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Runoja

Author: Veikko Antero Koskenniemi

Release date: December 14, 2006 [eBook #20100]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RUNOJA ***

Produced by Tapio Riikonen

RUNOJA

Kirj.

V. A. Koskenniemi

WSOY, Porvoo, 1906.

SISÄLLYS:

Prologi
Kaupungilla sataa
Ma vierahassa kaupungissa käyn
Yksin
Jo sammuu valot yöhön lähestyvään —
Keskiyön kaupunki
Öinen katu
Yli vaikenevain kattoin
Kevätvaloa
Nää, oi mun sieluni, auringon korkea nousu!
Siell' on kauan jo kukkineet omenapuut —
Chrysanthemum
Laula mulle laulut nuoruuteni
Lumisade
Pan
Vanha Faun
Nuori Psykke
Sfinksi
Troijanretkeläiset Auliissa
Komeetta

Fiat nox
Vanhoista kätköistä
Tule armaani ja kätes anna mulle!
Lähdettyäs
Kadotettu
Eerik-kuninkaan laulu
Syysaamu pikkukaupungissa
Pikakuvia kadulta
Isäin ääni
Neero laulaa
Esitaistelijat
Pohjanmaa
Kevätlaulu
Katson virran kalvohon —
Hyökyaalto
Syyssonetti
Lakeus
Epilogi

PROLOGI

Tuolla ikkunoissa — nään sen kyllä — on jo kaikki ruusut kukkineet. Viime yönä kuuran kimalteet ensi kerran kiilsi kattoin yllä.

Lähtee onnellisemmille maille
kesä tenhovoimin, luomistoin.
Surmaa halla harmain syksyöin
kaiken, joka nuoruutta jäi vaille.

Poissa kaikki laulajat on puiston,
poissa, paennehet etelään.
Tänne yksin istuen ma jään
varaan jonkun köyhän muiston.

Lähtee korkealla kurkein kuoro yli kattoin ylhään vapauteen. Päiväin pitkään painoon uupuneen, koska, koska lähteä on vuoro?

KAUPUNGILLA SATAA

Vasten kivitystä kadun soipi syyttäen ja tuomiten syksysateen ääni iäinen, saman kertoin sulle tutun sadun,

jonka läpi elämäsi kuulet, sydämeni, niinkuin kuulet nyt, kun on päivä yöhön päättynyt, levolle kun laskevas jo luulet.

Vielä odotatko, sydämeni, päivän koita jälkeen pilvisään, onnen armautta elämään jälkeen kaiken, joka hukkaan meni?

MA VIERAHASSA KAUPUNGISSA KÄYN

Ma vierahassa kaupungissa käyn ja tuskan ahdistusta tuntien, kuin lapsi ajamana unten

näyn, ma astun ohi outoin talojen. Ma vierahassa kaupungissa käyn.

Ja suihkukaivon vesi suruisasti
kuin naisen itku iltaan heläjää.
Näin astun kaupungin ma ääreen asti
ja rinnassani soi ja nyyhkyttää
kuin suihkukaivon vesi suruisasti.

Ja puiston puissa kaikki laulut nukkuu, jotk' ovat kerran mulle soinehet, ja elämäni kaikki
muistot hukkuu kuin ammuin unhotetut sävelet. Ja puiston puissa kaikki laulut nukkuu.

YKSIN

Taivas välkkyväisin jalokivin omaa ylhäisyyttään vartioi. Loiste väsyneiden lyhtyyn rivin
valaista ei sieluani voi.

Syvään tunne, pohjaan asti tunne katkeruutta kovaa kohtalon, katso herkeemättä yöhön,
kunne korkein totuus kätkeytynä on!

JO SAMMUU VALOT YÖHÖN LÄHESTYVÄÄN —

Jo sammuu valot yöhön lähestyvään, mun katsoin huoneheni ikkunasta näin iltaan
tähtikirkkaaseen ja syvään, ens kertaa kuin sen näkisin ma vasta.

Niin ihmeen ääneti ja yksitellen
yön taivahalla harhaa tähtein sarjat,
kuin iäisyyden unta odotellen
yön helmass' uinuu kattoin tummat harjat.

Mun orpo sieluni, oi suuri hetki:
nyt ihmiskohtaloista lyödään arvat!
Mun orpo sieluni, sun elos retki
on yksinäisyys, jonka sai vain harvat,

on yksinäisyys, jonka hiljaisuutta yö iankaikkinen jo syleileepi, on yksinäisyys, jonka
ihanuutta ja tuskaa tuntuu sun vapiseepi.

KESKIYÖN KAUPUNKI

On autioina kadut keskiyön. Nyt lepää aika, päivän työt ja tavat, niin oudot äänet yössä
kumajavat, kun kengänkoroin katukiviin lyön.

Yö mykkä on, mun tuskin sykkii syön, mua huonerivit synkät kaamoittavat, kuin öiset
aavehet ne kohoavat. Yön taivahalla tuike tähtivyön.

Mun on kuin kuolema ois käynyt mailla ja kaupunki ois asukkaita vailla ja elämä kuin
kivettynyt ois,

mun on kuin jäljellä vain oisin yksin ma öisin aattehin ja epäilyksin ja kuolon kutsut
rinnassani sois.

ÖINEN KATU

Herätäkseen arkihumuun uuteen öinen katu nukkuu syvää untaan. Kuuhut katsoo kylmään avaruuteen, suuren hiljaisuuden valtakuntaan.

Kammioihin hiipinyt on kansa,
seinäin, ovien ja salpain taaksi.
Puiston puutkin torkkuu seisaallansa,
nukkua kuin aikois ainiaaksi.

Ketään kanssani ei kuulemassa,
kuinka soipi hiljaisuuden taika:
talviyössä kuulaan korkeassa
yhtyy iankaikkisuus ja aika.

Tääll' ei elämähän sido mikään,
kuolo on kuin ystävä ja veli,
tääll' ei mitään tehdä ihmisikään,
yhtäkaikki, kuoli taikka eli.

Salaperäisenä niinkuin aave talviyössä uinuu öinen katu kuin ois elämä vain hullu haave,
sairaani mielihoure, lasten satu.

YLI VAIKENEVAIN KATTOIN

Kerran, kerran yli vaikenevain kattoin vaipuu iäisyyden korkeudesta kuolon yö, viime kerran kaikki valtasuonet lyö, täyttyy heikon sukukunnan suuri kaipuu.

Kerran kylmät, tylät tähdet nousee vuotain verta
yli kaiken katoamaan tuomitun.
Hukkuu hetken hirskehesen, itkuhun
kaikki, joka surrut, riemuinnut on kerta.

Sortuu heikko suku alle unelmainsa omain,
nukkuu kamaralle kylmän, kovan maan.
Kuu ja tähdet jatkaa ylhää kulkuaan
halki avaruutten suurten, sanattomain.

Kerran Linnunradan tähdet yössä katsoo kammoin
takaa aavain kuolonkylmäin, autioin
kiveen hakattua unta inehmoin:
kaupunkeja, jotka kuolleet on jo ammoin.

Kerran jokahinen sielu syvään yöhön hukkuu eik' oo enää ketään kuoloon kaipaavaa, unet
kiveen hakatut vain todistaa kaipuusta sen suvun, joka yössä nukkuu.

KEVÄTVALOA

Nyt ikkunoissa säkenöi ja kauneutta ikävöi kaikk' kattoin harjat tummat ja valo maille
lankeaa ja sulattaa ja sovittaa ja nostaa kaihot kummat.

Se leikkii eessä ikkunain
ja kultaan kevätunelmain
se verhoo joka talon.
Oi valon pyhää kevättä!
Niin korkea on elämä,

niin suuri valta valon.

Nyt kaikki suonet pulppuaa ja kaikki lähteet auki saa nyt jään ja roudan alta ja taimi valoon herännyt ens syksyöihin asti nyt se säästyy kuolemalta.

NÄÄ, OI MUN SIELUNI, AURINGON KORKEA NOUSU!

Nää, oi mun sieluni, auringon korkea nousu
ylitse kivisen kaupungin kattojen, katuin,
ylitse vuossatain valheen ja tuntien tuskan
koittava kirkkaus!

Nää, oi mun sieluni, katoovan elämän autuus!
Niinkuni ääretön temppeli on se sun eessä,
alla sen holvien on ikiaikojen äänetön hartaus
mestarin hengen.

Nää, oi mun sieluni, yössäkin korkehin kirkkaus,
tuskassa tummien hetkien rauha ja riemu,
vuossatain valheessa, elämän valheessa valkein,
iäisin totuus!

SIELL' ON KAUAN JO KUKKINEET OMENAPUUT —

Siell' on kauan jo kukkineet omenapuut, siell' on siintävät seljat ja salmien suut, siell' on vihreät metsät ja mäet, siell' on vilposet illat ja varjokas koi, siell' on lintujen laulu, mi lehdossa soi, siell' on kaihoja kukkuvat käet.

Mun on mieleni nääntyä ikävään, kun tiedän, kun tiedän ma kaiken tään ja ma kaihoten kaipaen sinne ja mun sieluni silmin ma nään sen näyn, salot, vihreät metsät, jos katuja käyn, jos kuljen, jos kätkeyn minne.

Ja mun huoneeni käynyt on ahtahaks ja sen ilma niin kumman painavaks ja ma syömmessä toivon jo salaa: tulis syksy ja metsät ne vihreät veis, tulis talvi ja lumin ne peitteleis — kai silloin mun rauhani palaa!

CHRYSANTHEMUM

Sano, mistä sa saitkaan loistosi noin hiekalla tomuisen turun? Minä luulen, että sun juuresi on ruokkima salaisen surun.

Kun verkkaan päivä sammuu pois
ja kun yö sen pauhinan poistaa,
mun on kuin sun äänesi kuulla vois,
ja sun silmäs niin suurena loistaa.

Minun on kuin sun kummassa katseessas
ois öisten unien syvyys,
kuin lääkitä ei vois suruas,
ei maan, ei taivaan hyvyys.

Minun on kuin kukkaissydämes

elontuskan tuntea voisi,
minun on kuin sun yöllinen kuiskehes
vain hillitty nyhkytys oisi.

Minä luulen, sa surulta loistees sait, vaikk' kasvoitkin hiekkaan turun, minä tunnen ne
elämän ankarat lait: kukat parhaat on kukkia surun.

LAULA MULLE LAULUT NUORUUTENI

Laula mulle laulut nuoruuteni, yö kun nousee yli kattojen, yli kaiken kalliin, mikä meni
katukiviin kuiviin vuotaen.

Laula päivän valosta, mi haipuu yksinäisten lyhtyin loistohon, laula väsynehen rinnan
kaipuu valoon, joka kerran ollut on!

LUMISADE

Carduccin mukaan

Ääriältä harmajan taivaan pehmeät hiutaleet lentää.
Kaupunki ääneti on, tauonnut taisto ja työ.
Ulkoa kuulu nyt ei torisaksain kutsuvat huudot,
kaiut nyt laulujen ei kiirien katuja käy.
Tornista laskevat vain tyllyt lyönnit raukeat tunnit
kaukaa kuin ääreltä yön, missä ei eloa oo.
Linnut ikkunalautaan lyö: tutut rakkahat henget
kuolleiden ystäväin nyt luoksensa kutsuvat mun.
— Kohta, te ystävät armaat, oi kohta, te lempivät rinnat,
luoksenne saapuva oon, rauhaanne varjojen luo.

PAN

Oi öistä kulkijata korpimaan, ken metsän synkkiin pimentoihin vaipuu, oi rinnassansa syttyy
villi kaipuu kuin halu liekkumahan hurjimpaan!

Hän näkee metsän synkät silmät vaan ja kuinka varjot yössä nousee, haipuu ja metsän
viidakossa oksat taipuu ja esiin astuu kätkestänsä Pan.

Hän huulillensa nostaa ruokopillin, hän soittaa, soittaa laulun hurjan-villin ja metsä sadoin
äänin soi ja soi.

Mut öisen kulkijan on järki poissa: se harhaa metsän synkän sokkeloissa ja hurjaa
onnenunta unelmoi.

VANHA FAUN

Pan vaiennut on metsän pimennoissa ja tähdet suuret sytty vihrein valoin ja Selene kuin kuumesairain paloin yön äärettömän keinun aallokoissa.

Faun vanha yksin saloin sokkeloissa käy vanhuuttansa väsynehin jaloin ja kiroo lemmetöntä yötä saloin ja kaihoo aikaa, jok' on iäks poissa.

Hän kulkee öisen lähteen reunamalle, hän katsoo kammoksuin sen aalton alle, kuin kuultaa sieltä tähdet kirkkahasti.

Veen pintaan vihertävät varjot heitty.
Hän seisoo hetken, lähtee, yöhön peitty
ja nyyhkyttääpi hiljaa aamuun asti.

NUORI PSYYKE

Niin lauhat aamutuulet hengittävät.
Nuor Psykyke nurmikolla unelmoi,
viel' unestansa posket purppuroi
ja silmät kostein kiilloin kimmeltävät.

Niin kummat unten hurmat heräjävät.
Tuolt' takaa kunnaan Panin soitto soi.
Kuin onnenunta tuuli huminoin.
Ja Psykyken jäsenet ne väräjävät,

kun aamukaste niitä kostuttaapi.
Nyt nuori Psykyke jotain aavistaapi:
hän alastomuuttansa säikähtää,

hän tuntee oudon odotuksen pelon, hän tuntee luomisriemun uuden elon, mi salaa sisässänsä läikähtää.

SFINKSI

Yön pimennossa uinuu erämaa kuin äärettömyys vailla rajaa, rantaa. Yön taivas tylyt tähtikuvat kantaa kuin tahtoin tuomiollaan peloittaa.

Tän' yönä erakko ei unta saa. Käy oudot aavehet nyt aron santaa, ne synninkaihon erakolle antaa, ne epäilykset korvaan kuiskuttaa.

Mut katso, yli sielunhädän syvän jo koittaa aamu päivän lähestyvän ja harmaa hiekanummi kirkastuu.

Jo astuu erakkokin luolastansa: yl' aron sfinksi, tyhjyys katseessansa, kuin itse elämä ois, uneksuu.

TROIJANRETKELÄISET AULIISSA

Jo laivat liitoksissaan vapisee. Ne myötätuulta odottavat innoin, ja urhot oudon-riemuitsevin rinnoin kuin lemmenkisaan mennän käyskelee.

Ja meri aavistuksin aukenee ja aavat lahdet lepää tyynin pinnoin ja jyrkät vuorenharjat

ylhin linnoin kuin kivettyneet unet uhkailee.

Kuin Kohtalo öin katsoo Linnunrata, kun urhot janoo koston hekkumata, ja surmasta, mi Troijan yllättää,

kun kootuin purjein uneksivat laivat. Mut meri salaa sodan vaiheet, vaivat kuin arvoitus, min taa ei silmä nää.

KOMEETTA

Sa kauan kaukomailla oltuasi taas luokse lemmittysi palasit ja riemuin aurinkoa, armastasi, taas pitkäst' ajasta sa tervehdit.

Sa kautta tähtitarhain kulkeissasi ties varman valon miekoin raivasit. Ken estää saattoikaan sun kulkuasi, kun lemmen voimalla sa taistelit?

Mut armahas sun syöksee suruhun, hän luotansa sun työntää — tähtivyöhön taas katoot kaukomaille kulkuhun.

Sa lähdet valon taistohon ja työhön, mut palaat kerta, sillä lempes sun ei sammuu koskaan kylmäin aavain yöhön.

FIAT NOX

Vapaasti Leconte de Lisle'in mukaan

Niin tulkoon yö ja kuolo yli kaiken sen mi onnellist' on ollut, suruisata, ja varjot syleilköhöt maailmata, sen niinkuin meri alleen haudaten.

Kuin onkaan päivä ollut helteinen ja tuskan hetki niinkuin vuosisata! Yö, untas kylvä kylmän-raukeata ja liekit sammuta sa sydänten!

Mik' onkaan, sydän, osaas suruisempi, sun, jota syöpi viha, jäytää lempi, sun, joka kahleitasi suutelet!

Oi katso: yö ja tyhjiys lähestyvät, oi katso: aukee unhon ääret syvät ja pyhään hiljaisuuteen raukenet.

VANHOISTA KÄTKÖISTÄ

1

Sinipiika

Veit kesäisenä yönä sielun multa sa metsän sinipiika loihdullas. Sen teki kumma laulu laulamas, sun silmäis sini ja sun kutreis kulta.

Se mikä ennen sytti syömmeen tulta, se kävi kalpeaksi rinnallas. Veit paljon, paljon multa mukanas, vain kaihon kalvavan sain sijaan sulta.

Ken lumoissa on metsänneitosen, hän omaa sieluansa etsien käy muille outona kuin unissansa,

hän katsoo kaihoihin illan hämärään, hän riutuu sanattomaan ikävään ja etsii, etsii omaa sieluansa.

2

Illansuussa

Nyt saapuu kaihonsairas illansuu, nyt aukee satusaaret suuret, aavat, nyt hämyyn henget karkeloihin saavat ja taivas kuumehisna punertuu.

Nyt työ ja taisto yöhön unhoittuu, nyt raukee arkielon mittakaavat, nyt aukee kaikki vanhat sydänhaavat ja kaihon mereen mieli uppouu.

Ma muistan kadonnutta kevättäin ja kuinka ystävättä yksin jäin ja sanat muistan, jotka toivon surmas.

Sa tyttö tähtisilmä-katsehin,
miks koskaan tielleni sa tulitkin?
Nyt iäks sitoo sieluni sun hurmas.

TULE ARMAANI JA KÄTES ANNA MULLE!

Kuin meren raskaat mainingit mun aatokseni lyö, mua kaamoittaapi elämä ja kuolon pitkä yö — tule armaani ja kätes anna mulle! Tule, yksin pitkä kulkea on taival elontien, tule, unten kultalinnaan sinut kerallani vien ja puolet annan surustani sulle.

Ma isiltäni perinnöksi unten lahjan sain, ma kaksin verroin painon tunnen elon suuren lain ja onnen, jok' ei toisten osaks tulle. Tule armaani mun luokseni, niin täys on sydämeini, tule, uskalla en jäädä enää yöhön yksiksein, tule armaani ja kätes anna mulle!

LÄHDETTYÄS

Lähdettyäs, armahani oi, kaikki on niin hiljaiseksi käynyt: ilta varhemmin on hämärtäynyt, myöhemmin on noussut aamun koi.

Niinkö katoatkin elostain
niinkuin kaikki muu, niin menneheksi?
Sieluni miks kauneutesi keksi,
sinut jälleen, jälleen yöhön kadottain?

Kerran, tiedän, helmaan suuren yön sammuu sydämeni, liioin lyönyt — vaan oi näinkö varhain tulee yö nyt, näinkö varhain vaikenitkin, syön?

KADOTETTU

On kuollut äänes kaiku korvissain, on hukunut se humuun vieraan väen, ja niinkuin sytyttyään sammuu säen on olentos nyt mulle muisto vain.

Sua hain ma kesken kadun kulkijain, mut outoja vain ympärilläin näen ja ohjaamana kohtaloni käden nyt jatkan yksinäistä kulkuain.

Ja katukivet soittaa yöt ja päivät: »sun nuoruutesi hetket taakses jäivät ja aurinkoinen

onnes, tou'on työt».

— Sun kiros, kadotettu, tunnen kyllä: kuin ilottomat pilvet kattoin yllä käy ohitseni päivät, vaihtuu yöt.

EERIK-KUNINKAAN LAULU

Yön prinssi ystäväs Eerik on, öin vainoo veriset veljet, on rintansa synkkä ja rauhaton, sitä kietoo kirot ja eljet.

Hänen poveas vasten painaltaa
suo, Kaarin, päänsä kuuma:
hänen henkensä kahleet kirpoaa
ja hullun järkensä huuma.

Sun ystäväs Eerik on lohduton,
pahat aaveet väijyy teitään,
niin monta hän surmaan syössyt on,
ei säälinyt kyneleitään.

Nyt kytkeä tahtoo he kuninkaan,
ei valtikkaansa he siedä,
mut ethän, Kaarin, annakaan
sa untesi prinssiä viedä?

Ja aatelisherrat kapinoi,
ei kuule ne kuningastaan
ja huovit ja tallirengit, oi,
ne nousevat herraansa vastaan.

Ja Kaarinan riistäis he rinnaltaan
ja mielipuoleks sanoo
he kuulun Eerik-kuninkaan
ja vertansa kansa janoo.

Hän, Kaarin, Kaarin, sun rinnoillas kovin kaunista nähnyt on unta: nyt tyrmässä kohta on kuningas ja viety on valtakunta.

SYYSÄAMU PIKKUKAUPUNGISSA

Harmaja syksyaamu talojen päätyjen päällä, teräksenvärinen taivas, sineä tuolla ja täällä.

Matalat talot ne makaa
ruumisarkkujen lailla.
Kaduilla kaikki on hiljaa,
iäinen rauha on mailla.

Kyyhkysset hereill' on yksin,
katolla tuolla ne ääntää.
Naapurin tuuliviiri
laiskasti päätänsä kääntää.

Vuossataisuntansa uinuu uniset ihmiset täällä. Harmaja syksyaamu talojen päätyjen päällä.

PIKAKUVIA KADULTA

1

Kerjäläisäiti

Hän seisoo kadunkulmassa, on lapsi helmassansa — niin pureva on syystalven tuuli — ja kuolon kuumekukkaset ne palaa poskillansa ja veretön on vilusta huuli.

Ja osaisella rievulla hän peittelevi pientään, joka vaikeasti valittaen ääntää — ja ohitsensa turkit yllä tuhannet rientää ja turkinkaulan pystyhyn he kääntää.

2

Työtön

Hän astuu katukäytävää, on synkkyys silmissänsä.
Hän vaimoan ja lapsiansa muistaa
ja rikkahitten Jumalan hän kiroo mielessänsä
ja takin alla nyrkkiään hän puistaa.

Niin, köyhän lapset — eilettäin jo viime palan sai ne,
hän turhaan anoi naapuriltaan lainaa.
Nyt raivonhuuto huulillensa hyrskyää kuin laine.
Hän puristain sen povehensa painaa.

3

Tehtaansavua

Päin taivaankantta nousee ylös uhrisavu pyhä ja avaruuteen jäljettömiin haipuu, ja uudet uhrin vaatii Henki tuntematon yhä ja tuhannet sen alttarille vaipuu.

Ja uhriksensa poikaa, naista, miestä sekä lasta tuo vaatii Henki, niin on aika luullut — mut tehtaansavun ääreltä ja pyörän pauhinasta soi huokaukset, joit' ei kukaan kuullut.

4

Katulyhty

Se katselee niin kaipaavasti kalpeahan yöhön, se on kuin silmän sammuneen valo, se katsoo ulos elämään ja taisteluun ja työhön ja katseessa on kuumehinen palo,

kuin tietäis se kuin vähäisen on elämällä antaa ja kuinka paljon vaatii ihmissuku ja kuinka raskas elon taakka useille on kantaa ja kuink' on suuri sortuneiden luku.

ISÄIN ÄÄNI

Ken lukee heidän hikensä ja päivätyönsä vaivat? He osaksensa kylvön sai, kun lapset heelmän saivat, he ojat soihin kaivaneet on syvään, ja kussa heidän lapsensa nyt kulkee valtateitä he kirveinensä kulkenehet paljon ennen meitä on luottain lasten huomispäivään hyvään.

He ajan tullen nukkuneet on tyynesti ja hiljaa, nyt kasvaa heidän haudoillansa teräisätä viljaa ja lapsillaan on leppeämpi huomen ja valonjuovat taivahalla nousee ajan yöstä ja kauniit hengenlahot itää isiemme työstä. Niin käypi taru nousennasta Suomen.

Mut elämä on ankara, kun lakinsa se laatii, ja polvi polven jälkeen uhrin veressä se vaatii ja polvi polven jälkehen ne maksaa. Ja nykypolven työ on työtä eestä lastenlasten, me seisomme kuin isämme nyt elämätä vasten, jok' kysyy meiltä: kärsiä ken jaksaa?

NEERO LAULAA

Petronius:

Neero laulaa, Neero laulaa, — kuunnelkaa, oi kuunnelkaa! kauas kurkoittavi kaulaa, hovinherrat vakuuttaa: Caesar jumalainen oi, noin ei kukaan laulaa voi. — Hymyy heille suuri Caesar.

Neero laulaa lauluansa, hovinherrat pokkuroi, kumartaapi kaikki kansa: noin ei kukaan laulaa voi. Mut käy kuiske ilkeä: joku tohtii epäillä. — Kauhistuupi suuri Caesar.

Julistaa: ken epäileepi ristinpuuhun naulitkaa. Kuiskaukset vaikeneepi, rauhan jalo Caesar saa. Oikein tehty, Caesar, se! Nyt ei maassa epäile kukaan suuruuttasi, Caesar.

ESITAISTELIJAT

Kuin muut he koskaan eivät unelmoineet, kun tyynnä levänneet on lehdot, veet, kuin muut he koskaan eivät lempineet, kuin muut, kuin muut he eivät elää voineet.

Kuin muut he koskaan eivät vaikeroineet, lie ammoin kyynelensä kuivuneet. Kuin suuren myrskytuulen säveleet on rinnoissansa sotahuudot soineet.

Ne kutsuneet on taisteluun ja työhön, ne kutsuneet on kuolemaan ja yöhön ja aikain luomisehen miehet mukaan.

He aattehelle aukaisseet on teitä.
Mut kansan sadatukset seuraa heitä,
ja kun he kuolevat, ei itke kukaan.

POHJANMAA

Ma aina muistan, kuinka väsyneenä suurkaupungin ma humuhun ja huoleen, miss' soipi elo myrskyn säveleenä, taas käännyin kotihini, Pohjan puoleen.

Ma aina muistan, kuinka verkallensa
vei tieni lakeutta laajaa kohti
ja kuinka rinta taasen vapautensa
kuin painon raskaan alta nostaa tohti.

Näin edessäni Pohjanmaata palan,
näin karun seudun pelloks kuokituksi,
näin lakeuden loputtoman alan,
jok' on kuin iäisyyden maille uksi.

Näin edessäni vuolaat virtain uomat,
joiss' syöksyy alas korven voimat ylväät
ja suuret rikkaudet, salon suomat,
ja ikimetsän temppelesalin pylväät.

Näin edessäni metsämaita, soita,
miss' ihmiskätten jälkeä ei huomaa,
miss' seutu täynnänsä on unelmoita
ja tyyntä kauneutta, luonnon luomaa.

Ja silloin tunsin kuin ois hellä käsi
mun sydäntäni hivellyt ja silloin

ma tunsin, tunsin: kunne elämäsi
se teillä maailman on käyvä milloin,

niin täällä' on olentosi juuret syvät vain täällä kertoo taru ihmeitensä, vain täällä sydäntäsi
lähestyvät sun muistos rakkaat kaikki kätköistensä.

Ja suuren kaupungin kun pauhinassa sa turhaan etsit, etsit itseäsi, sa tunnet, että tuolla,
Pohjolassa, on iäks vangittuna elämäsi.

KEVÄTLAULU

Kevätlaulua laineet laulavat ja ulapat hopein hohtaa. Valonsäteet niinkuin vasamat
valonarkoja silmiä kohtaa.

Kevät tullut on keralla selkeän sään
kuin ennen vuosien mennen,
mut nyt sen tullessa kylmäks jään
kuin milloinkaan en ennen.

Kovin kauan on kestänyt varjoa yön, kovin kauan jäätä ja lunta. Ei ymmärrä talveen
tottunut syön valon suurta, suvista unta.

KATSON VIRRAN KALVOHON —

Katson virran kalvohon, kaikki katoa sieltä, aalto soljuu solisten uuden aallon tieltä.

Virta vierii verkalleen
kauas kohti merta.
Sinne, sinne aaltoset
katoatte kerta.

On kuin sielu sulaen yhtyis kulkuhunne, virran kera vieris pois, kysymättä kunne...

HYÖKYAALTO

Sinä hyöky hurja ja vaahtopää, lyöt kohden sa louhikoita, et koskaan taistosta lepoon jää, sa
vaikka et mitään voita.

On louhikko harmaatakiveä,
se on sun surmasi kerta,
et murtaa voi sa sen kylkeä,
se ylväänä uhmaa merta.

Sinä hyöky, mi hurjana rynnistät ja kuolet kiviä vasten, sinä ymmärrät, sinä ymmärrät
elonleikkiä ihmislasten.

SYSSONETTI

Nyt sumu harmaa nousee korven soissa, se seudun vaippahansa verhoaa, on kaikki kelmeätä, harmajaa ja päivä on jo kauan piillyt poissa.

Nyt sydän värjyy syksyn unelmoissa, nyt kaikki kuolemasta muistuttaa, se maille mahtiansa julistaa nyt synkän syksyn voittolauleloissa.

Nyt tunnen mit' en tuntenut ma ennen: sun oma suvesikin aikain mennen se katoa, katoa eikä palaja,

sun nuoret tuntehesi tuhkaks palaa ja varkaan askelin hän saapuu salaa yön, syksyn herra, harmaa kuolema.

LAKEUS

1

Mun sieluni sun ylläs väräjää kuin tuulenhengi yli ketoin, niittyin ja sisässäni soinnut helähtää sun oudon yksinäiseen kuoroos liittyin.

Ma tahdon nöyrin mielin omistaa, oi lakeus, sun unes kuolonkovat, jotk' kylmään korkeutehen kohoa, miss' suru, riemu ammoiin laanneet ovat.

2

Sun rauhaas lemmin kuin en muuta mitään ja tahdon tyyneyttä otsallasi, kun kätes ojentaen länteen, itään sa tyyynnä odottelet onneasi:

kun syksyöin sun kylvös kypsäks saapi ja nuori voimas kohoo tähkäin teriin ja ensi tähdet ylles kohoaapi ja kuu kuin sirppi kastettuna veriin.

3

Yön ihmeelliseen valoon peittyin pihamaa ja kaikki tutut aitat sadun hohteen saavat. Nyt tuskin vapisevat tunnon-herkät haavat, vain vanhan kaivon vintti joskus narahtaa.

On päivän tuskat, riemut loppuun soinehet
ja elämä on lepoon käynyt pitkään laihoon.
Yön suureen, sanattomaan, kirkkahasen kaihoon,
mun sieluni kuin lapsi kehtoon raukenet.

Mun sieluni, sa oma itses ootko nyt, vai onko suuri kirkkautes vain kesän laina, ja onko kahlehesi, joka nyt ei paina, yön hartauteen vain hetkiseksi hellinnyt?

4

Ikävässä kenttäin huokuvaisten syksyn täydet tähkät unelmoivat. Illan hiljaisuus ja rauha soivat rintaan rauhattomain matkalaisten,

varisparven, joka vaakkuin kiittää
metsän pimennosta laitaa niittyin,
vaan kuin hiljaisuuden kuoroon liittyin
äänetönnä yli laihon liittää.

Tuskin ykskään liikahtaapi siipi.
Kaikki vanhoja on, väsyneitä.
Niinkuin omain unelmaansa teitä
yli lakeuden ne liikehtiipi

tuonne metsän hämärtävän laitaa, vuotten kaihon mukansa raastain, surun sanatonta kieltä haastain etsivät kuin ennen erämaitaan.

5

Nyt öin jo yli kenttäin hämärtäy, nyt elonkorjuun hetket lähestyvät, kun eroitetaan akanoista jyvät ja suuri armo oikeudesta käy.

Ja tilinteon painon tuntien nyt pelot lepää raskain henkäyksin. Öin yli kenttäin kuuhut kulkee yksin maan luomisvoimaa salaa siunaten.

6

Päivän viime säteet lankee yli tutun pihamaan. Mieleni on ahdas, ankee kuin ei ennen konsanaan.

Katon vanhan räystään alla
viime säteet viivähtää.
Maassa, puissa, kaikkialla
vaikeroi ja nyyhkyttää.

Viime säteet hellävaroin kattoja jo kultailee. Sisässäni ääni aroin itkee, heltyy, hiljenee.

7

Linnut oksillansa vaikenevat, päivä vielä hetken viipyy poissa, neitseelliset haavat vapisevat autuaissa lemmen unelmoissa.

Laaja lakeus kuin jättiläinen
uinuu jälkeen päivän arkitöiden.
Yksin tuuliviiri yksinäinen
valvoo iäisesti ikävöiden, â- ¦<

valvoo niinkuin valvot sydämeni tähystellen mennehesen aikaan: < kuinka paljon iäks unhoon meni, kuinka vähän koskaan todeks saikaan!

8

(Kesäyö kirkkomaalla.)

Omaa kirkkauttansa kummeksuun kesäyöhyt maille laskeuupi. Syviin aatoksiinsa unehtuin puiset ristit yössä uneksuupi.

Elon onni, lempi, ystävyys
tänne soi kuin kaiku laulun lauhan.
Kaartuu ikihyvä iäisyys
yli sydämeni suuren rauhan.

Täällä jossain lähelläni liet — tunnen ohitse sun kulkeneesi — sa ken kerran uneksijan viet rauhan kotiin, pyhään kirkkauteesi.

EPILOGI

Katso, sun rintasi rauhassa menneet kevähät nukkuu,
katso, sun rakkaat riemus ja tuskas on poissa, on poissa.
Viileä onni sun ohimoillasi asuu, syysöiden onni.

Katso, on ylitse suvisten kenttäis kuolema käynyt.
Poissa on valoisat yöt ja tähkät on viikate vienyt.
Ylitse aavojen kenttäin katsovat illoin viluiset tähdet

Kuule kuin askeltes alla nyt kaikaa kumea tanner!
Syvällä, povessa maan, yön kohdussa elämä uinuu.
Uutehen onneen, uuteen suvehen nousee iäinen nuoruus.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this

eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement

or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to

maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.